

La poesia de Ramon Guillem

Ramon Guillem
L'íntima realitat (antologia, 1991-1996)
7 i Mig, Benicull, 1998
76 pàgs.

La publicació d'una antologia de l'obra de Ramon Guillem és una ocasió per actualitzar la nostra visió de la seua poesia, fent-nos-en una visió de conjunt on podem veure l'evolució i les constants de la seua activitat creativa. També és per als més joves una oportunitat per accedir a una part de la seua obra, difícil ara de trobar en el mercat.

L'íntima realitat retrata l'evolució que ha suposat cada nou llibre de l'autor. Aquest progrés està fet a partir dels seus temes habituals (el desig, l'amor, la memòria, la por, la mort, el diàleg entre l'home i la poesia i la conflictiva relació entre la paraula i la realitat), tot i que cada nou llibre aporta una perspectiva nova o diferent. Els poemes d'*Un gran desig s'engendra* (1985), com va escriure Vicent Alonso, centren la reflexió poètica «en l'activitat demiúrgica del llenguatge i de la memòria». *L'hivern remot* (1987) és un llibre de maduresa expressiva. En els seus poemes, Ramon Guillem ens manifesta la seua personal manera d'entendre l'ofici líric: la poesia entesa com una dedicació a la bellesa, com a trampolí idoni per tal de conjurar la solitud, de servir la memòria, o millor dit, de crear-la.

Les ombres seduïdes (1990) creix en el camí triat del poema com a creador de memòria, de bellesa, on la realitat, que sempre és el punt de partida dels seus poemes, es difumina progressivament per donar pas a la construcció d'un món interior personal. En aquest sentit s'intensifica la càrrega simbòlica dels poemes, bastida generalment a partir d'elements de la natura.

En *Terra d'aigua* (1992) el lector trobarà un canvi de to: la poesia més discursiva i anecdòtica dels poemes anteriors deixa pas a una poesia més opaca, més enigmàtica. Ara, Guillem extrema la intensitat de les imatges. Aprofundeix en la densitat simbòlica de la paraula. La poesia es converteix en un forcejament més tens amb la llengua per explorar aquells aspectes més inexplicables de la vida. El desarrelament present en el llibre anterior creix. Els poemes inèdits, tot i mantenir-se en la mateixa línia estètica, són

guiats per una nova actitud, més vitalista, de no furgar només en les deixalles, ja que entre elles pot trobar «un reflex encés».

En *L'íntima realitat* Ramon Guillem ha elaborat, així, una bona selecció del bo i millor dels seus versos i ha sabut mostrar les diferents pulsions que els impulsen. Una vegada llegida aquesta antologia, crec que els seus poemes resisteixen molt bé el pas del temps. La distància permet de valorar amb més precisió la singularitat del seu univers poètic i la qualitat dels seus poemes. El lector d'aquesta antologia advertirà la presència d'una bona mà en la construcció melòdica dels versos, el rigorós treball en la selecció d'imatges, fèrtil en reverberacions semàntiques, i la mostra d'un sòlid ofici en la concepció global dels poemes.

Francesc Calafat

El jo en la literatura juvenil

En els darrers anys la proliferació de la psicoliteratura (o psicolectura) en les col·leccions adreçades als joves ha dut a pensar que aquesta part de la literatura és sinònim d'escriptura en primera persona. És evident, alhora que preocupant, la proliferació de títols en els quals un narrador identificat amb un protagonista adolescent ens relata des d'una focalització interna els problemes que els autors adults consideren propis de l'edat.

L'argument de la majoria d'aquests llibres versen sobre els conflictes dels adolescents amb el propi cos, amb la família o amb l'entorn social. També s'aprofiten per encabir en el currículum escolar els polèmics temes transversals que, com a molestos invitats de la LOGSE, no acaben de trobar el seu lloc.

L'eterna pregunta, per a alguns insidiosos, formulada a la literatura per a infants amenaça sobre aquests textos: *és açò literatura?* En principi, ens podem posar d'acord si els caracteritzem com: textos amb una estructura narrativa, escrits amb un llenguatge directe i pròxim al lector i amb uns personatges adolescents que es mouen en ambients com l'institut, els bars o la casa. Com veiem, un ventall de característiques que faciliten la lectura identificativa. Però, si hem de ressaltar una característica que els identifica, aquesta és la intencionalitat que tenen: la creació de pautes de comportament.

El llibre de Santi Baró *Joc de dames* (Editorial Bullent, 1998) és un bon exemple del gènere. Com diu la coberta «Gemma és una jove que pateix més problemes dels normals per l'edat. Ha de lluitar contra una societat que no està preparada per tolerar allò que no comprén: que la seua mare estime i visca amb una altra dona». Des de l'explosió de la protagonista quan parlant amb la professora que intenta ajudar-la diu: «Ma casa no és una casa normal; que no se n'adona? Jo no tinc pares! No en tinc! La meua situació és antinatural...! Que és que no s'ha adonat encara que la meua mare i la Roser són homosexuals?»; passant per la reflexió que trobem a la meitat del relat «Tan senzill que seria tot si no existissin prejudicis de cap mena...!»; fins arribar a les darreres pàgines, el lector acompanya la protagonista en el camí de creixement que passa, inevitablement, per l'acceptació de les mares i la lluita contra els prejudicis dels veïns, companys de classe i de l'altra família. Al remat, la nena poregosa i mentidera de l'inici, arriba al final transformada en una persona madura: «Ja era ben